

Livello A: tempo di esecuzione 90 minuti, senza dizionario. Ogni risposta vale un punto; VALUTAZIONE:

A1: 75% del punteggio totale della prima parte (primi 5 esercizi 24/32); viene attribuito l'A1 anche se lo studente svolge entrambe le parti e consegue almeno 24/44.

A2: 75% del punteggio totale 33/44, di cui almeno 8 nella seconda parte (ess. 6-7)

Oenomaus Summarium

Quomodo Hippodamia, Oenomai filia, a Pelope Tantali filio uxor ducta sit dolo atque in Peloponnesum adducta.

1	<u>Oenomaus</u> , Martis et Asteropes Atlantis filiae filius, <u>habuit in coniugio</u> ¹ <u>Euareten</u> Acrisii filiam, ex quā procreavit Hippodamiam, virginem eximiae formae, quam nulli ideo dabat in coniugium, quod sibi responsum fuit a genero mortem cavēre ² . Itaque <u>cum complures eam petērent in coniugium</u> , simultatem constituit se ei daturum ³ , qui secum quadrigis
5	certavisset , victorque exisset, quod is equos aquilone ⁴ velociores habuit; victus autem interficeretur ⁵ . <u>Multis interfectis</u> , novissime ⁶ Pelops, Tantali filius, cum venisset et capita humana super valvas fixā ⁷ vidisset eorum, qui Hippodamiam in uxorem petivērant, paenitēre eum coepit ⁸ regis crudelitatem timens. Itaque Myrtilo aurigae ⁹ eius persuasit regnumque ei dimidium pollicētur ¹⁰ , si se adiuvaret. Fide datā Myrtilus currum iunxit ¹¹ et clavos in rotas non coniecit ¹² ; itaque equis incitatis currum defectum ¹³ Oenomai equi distraxērunt ¹⁴ . <u>Pelops</u> cum Hippodamia et Myrtilo <u>domum victor cum rediret</u> , cogitavit sibi opprobrio ¹⁵ futurum et Myrtilo fidem praestare ¹⁶ noluit eumque in mare praecipitavit, a quo Myrtoum pelagus ¹⁷ est appellatum. Hippodamiam in patriam adduxit suam, quod Peloponnesum appellatur; ibi ex Hippodamia procreavit Hippalcum Atreum Thyesten.
10	

Glossarium

¹ habuit in coniugio

² a genero mortem cavēre

³ simultatem constituit se ei daturum

⁴ aquilone (abl.)

⁵ victus autem interficeretur

⁶ novissime

⁷ super valvas fixā

⁸ paenitēre eum coepit

⁹ auriga

quadriga

¹⁰ regnumque ei dimidium pollicētur

¹¹ currum iunxit

¹² clavos in rotas non coniecit

¹³ defectum

¹⁴ distraxērunt (distraho, -is, -traxi, -tractum, -ēre)

¹⁵ opprobrio

¹⁶ praestare

in matrimonium duxit

generum eum necaturum esse

ad certamen eos vocavit, promittens filiam ei qui...

vento

qui autem certamine victus erat, necabatur

ad extremum, postremo

ad regiae fores adfixā

(Pelops) putavit se in certamine mori posse

qui currum ducit

currus

partem regni ei promittit

currum paravit

rotas rupit

ruptum

vastavērunt

ignominiā

servare

1. Completa la parafrasi del testo, inserendo al posto giusto 6 parole scelte fra quelle in calce (6 punti).

Oenomaus, Martis filius, ex Euarete unam _____ habuit, cui Hippodamiae nomen dedit. Oraculum autem ei dixit se a filiae coniuge interfectum iri.

Qua re, quamquam Hippodamia virgo a plurimis in matrimonium petita erat, pater _____ eam dare volebat. Itaque, ut filiae petitores falleret, statuit cum illis certamen facere: “si quadrigis victus fuero”, dixit, “filiam meam victori dabo; si autem vicero, petitor filiae mortem adibit”. Cum ei equi velocissimi essent, Oenomaus pro certo habebat se victurum esse. Illo _____ multi iuvenes mortui erant, cum Pelops eo pervenit. Ut Hippodamiae patrem falleret, a Myrtilo _____ petivit, qui Oenomai quadrigam regebat, eique dimidiam partem regni promisit. Cum Myrtilus Oenomai currus rotas rupisset, Pelops _____ fuit. Tamen, quia nolebat regnum cum Myrtilo dividere, illum necavit. Postea Hippodamiam in _____ duxit, ex qua tres filios habuit.

1. parte	4. ad	7. vicisset	10. filiam
2. victor	5. datum fuit	8. Peloponnesum	11. neminem
3. auxilium	6. nemini	9. certamine	12. supposit

2. Leggi le seguenti affermazioni riferite al testo e barra la risposta esatta: vero o falso (6 punti).

1. Oenomaus ex Asterope filiam procreavit	V	F
2. Multi in matrimonium Hippodamiam petebant	V	F
3. Complures Hippodamiae petitores in exilium pulsi sunt	V	F
4. Myrtilus Pelopis auriga erat	V	F
5. Myrtilus prodidit Pelopem, quia eius dolum palam narravit	V	F
6. Pelops Oenomaum dolo vicit	V	F

3. Scegli la risposta esatta fra quelle proposte (8 punti).

- Quis erat Oenomaus?
 - Euaretis Acrisii filius
 - Martis et Asteropes Atlantis filiae filius
 - Hippodamiae filius
 - Iuvenis eximiae formae
- Cur Oenomaus nemini Hippodamiam filiam in coniugium dabat?
 - Quia Hippodamia virgo eximiae formae erat
 - Quia complures eam in coniugium petebant
 - Quia sibi responsum erat a genero mortem cavere
 - Quia nemo quadrigis eam vincere poterat
- Cui Oenomaus constituit Hippodamiam in coniugium dare?
 - Ei qui equos aquilone velociores habebat
 - Ei qui secum quadrigis certavisset, victorque exisset
 - Ei qui eximiam formam Hippodamiae laudavisset
 - Ei qui Myrtilo partem regni promittebat
- Cur Pelops auxilium Myrtili petiit?
 - Quod Oenomai crudelitatem timebat

- b) Quod complures Hippodamiam in coniugium petierant
- c) Quod ipse Myrtilus auxilium dare volebat
- d) Quod Myrtilus ei regnum promisērat

5. Cur Myrtilus Pelopi auxilium dedit?

- a) Quod multi iuvenes iam interfecti erant
- b) Quod Pelops ei dimidium regni promisērat
- c) Quod Pelops Tantali filius erat
- d) Quod auriga regis erat

6. Cur Pelops noluit Myrtilo fidem praestare?

- a) Quod eum crudelem putabat
- b) Quod timebat ignominiam futuram
- c) Quod Myrtilus fidem non servavērat
- d) Quod Myrtilus Hippodamiam rapuērat

7. Quem finem Myrtilus in sorte habuit?

- a) Myrtilus noluit Oenomaum adiuvere
- b) Equi eum distraxērunt
- c) Myrtilus in mare praecipitatus est
- d) Myrtilo Hippodamia in coniugium data est

8. Quo Pelops Hippodamiam duxit?

- a) In Peloponnesum
- b) In mare Myrtoum
- c) In patriam patris Oenomai
- d) In patriam quod Hippalcum appellatur

4 Scegli la risposta esatta fra quelle proposte (8 punti)

1. r.2 **quam**:

- a. pronome relativo riferito a *Hippodamiam*
- b. congiunzione subordinante
- c. pronome relativo riferito a *formae*
- d. pronome relativo riferito a *filiam*

2. r.3 **quod**:

- a. pronome relativo accusativo neutro singolare
- b. pronome relativo nominativo neutro singolare
- c. aggettivo interrogativo accusativo neutro singolare
- d. congiunzione causale

3. r.4 **quadrigis**:

- a. ablativo plurale
- b. dativo plurale
- c. accusativo plurale
- d. genitivo singolare

4. r.4 **certavisset**:

- a. congiuntivo imperfetto attivo 3^a singolare
- b. infinito perfetto attivo
- c. congiuntivo piuccheperfetto attivo 3^a singolare

d. congiuntivo piuccheperfetto attivo 3^plurale

5. r.7 **qui**:

- a. nesso relativo
- b. pronome relativo riferito a *eorum*
- c. pronome relativo riferito a *capita*
- d. pronome relativo riferito a *Pelops*

6. r.10 **incitatis**:

- a. participio perfetto dativo plurale
- b. participio perfetto ablativo plurale
- c. congiuntivo presente attivo 2^plurale
- d. indicativo presente attivo 2^plurale

7. r.11 **sibi**:

- a. pronome personale riferito a *Myrtilo*.
- b. pronome riflessivo riferito a *Pelops*
- c. pronome riflessivo riferito a *victor*
- d. pronome personale riferito a *Hippodamia*

8. r.13 **in patriam**:

- a. accusativo di fine
- b. accusativo di moto a luogo
- c. accusativo di moto per luogo
- d. accusativo di stato in luogo

5. Trasforma le forme verbali evidenziate inserendole nel nuovo contesto (4 punti).

A. r. 1 Oenomaus (...) **habuit** in coniugio Euareten

Euaretes in coniugio Oenomai _____

B. rr. 3-4 Cum complures eam **petērent** in coniugium

Quia complures eam _____ in coniugium

C. r. 6 Multis **interfectis**, (...) (paenitēre eum coepit)

Postquam ab Oenomao multi _____, (paenitēre eum coepit)

D. r. 10-11 Pelops (...) domum victor cum **rediret**

Dum Pelops domum victor _____

Pelopis et Hippodamiae filii

Summarium

Pelops et Hippodamiae duos filios habuērunt, Thyestem et Atreum, qui inter se asperrimi inimici fuērunt. Tyestes fratris uxorem amavit et filium eius necavit. Atreus, vindictam cupiens, filios Thyestis occīdit et fratri edendos dedit.

1	Thyestes, Pelopis et Hippodamiae filius, quod cum Aeropā Atrei uxore concubuit ¹ , a fratre Atreo de regno est eiectus ² . At <u>fratris Atrei filium Plisthenem</u> , quem pro suo educaverat, <u>ad Atreum interficiendum</u> ³ misit; <u>quem Atreus credens fratris filium esse, imprudens filium suum occidit</u> .
5	Thyesti responsum fuit, quem ex filiā suā Pelopiā procreavisset ⁴ , eum fratris fore ultorem ⁵ ; <u>quod cum audivisset, filiam compressit</u> ⁶ et puer est natus quem Pelopia exposuit; <u>quem inventum, pastores caprae subdidērunt</u> ⁷ ad nutriendum. <u>Atreus, Pelopis et Hippodamiae filius, cupiens a Thyeste fratre suo iniurias exsēqui</u> ⁸ , <u>in gratiam cum eo rediit</u> et in regnum suum eum reduxit, filiosque eius infantes occidit et epulis
10	Thyesti apposuit ⁹ .

Glossarium

¹ cum Aeropā concubuit	Aeropam amavit
² est eiectus	est expulsus
³ interficiendum	occidendum
⁴ quem ... procreavisset	cui vitam dedisset, quem filium habuit
⁵ ultorem	vindicem
⁶ compressit	violavit, vim tulit
⁷ caprae subdidērunt	sub caprā posuērunt
⁸ iniurias exsēqui	iniurias vindicare
⁹ apposuit	dedit

6. Nella parafrasi del brano letto, che segue il primo analizzato, inserisci le parole mancanti, poste in calce in ordine alfabetico, flettendole adeguatamente (6 punti).

Duo fratres, Thyestes et Atreus, ex Pelope et Hippodamia nati sunt. Thyestes cum Atrei uxore se iunxit, qua re frater eum in _____ misit. Thyestes, qui vindictam cupiebat, nepotem suum Plisthenem, qui secum semper habuerat tamquam filium, ad Atreum misit. Atreus, cum nesciret Plisthenem _____ suum esse, eum necavit.

Thyestes oraculum audivit: si filia Pelopia filium haberet, ille Atreum vindicaret. Tunc Thyestes filiam suam violavit, ut ab eā ipse filium haberet eumque necaret. Pelopia autem, postquam puer natus est, eum occidere noluit et in silvā exposuit. Ibi pastores eum invenērunt et _____.

Interdum Atreus _____ vindictam meditans, simulavit se velle cum fratre in gratiam redire. Thyestem ad se _____ et reditum fratris cenā celebravit. Thyestes secum infantes filios habebat; Atreus eos occidit et in mensā fratris tamquam _____ posuit.

1. cibus, -i (m.)	4. par, paris (agg.)
2. exilium, -i (n.)	5. servo, -as, -avi, -atum, -are
3. filius, -i (m.)	6. voco, -as, -avi, -atum, -are

7. Trasforma le forme verbali evidenziate inserendole nel nuovo contesto (6 punti).

A. r. 2-3 [Thyestes] fratris Atrei filium Plisthenem (...) ad Atreum interficiendum misit (interficio, -is, interfēci, interfectum, -ēre)

[Thyestes] fratris Atrei filium Plisthenem (...) ad Atreum misit ut eum _____

B. r. 3-4: Quem Atreus credens fratris filium esse, imprudens filium suum occidit

Quem cum Atreus _____ fratris filium esse, imprudens filium suum occidit (**cum narrativo**)

C. r. 6 Quod cum audivisset, [Thyestes] filiam compressit

Quibus rebus _____, [Thyestes] filiam compressit

D. r. 6-7 Quem **inventum**, pastores caprae subdidērunt

Quem pastores caprae subdiderunt, postquam ab iis _____

E. r. 8-9 Atreus (...), **cupiens** a Thyeste fratre suo iniurias exsēqui, in gratiam cum eo rediit

Atreus (...), quia _____ a Thyeste fratre suo iniurias exsēqui, in gratiam cum eo rediit.

F. r. 8-9 Atreus (...) in gratiam cum eo **rediit**

Dicunt Atreum (...) in gratiam cum eo _____

Soluzioni prova A1-A2 (Hyginus, *fab.* 84)

1. Completa la parafrasi del testo, inserendo al posto giusto 6 parole scelte fra quelle in calce (6 punti).

Oenomaus, Martis filius, ex Euarete unam (10. FILIAM) habuit, cui Hippodamiae nomen dedit. Oraculum autem ei dixit se a filiae coniuge interfectum iri.

Qua re, quamquam Hippodamia virgo a plurimis in matrimonium petita erat, pater (6. NEMINI) eam dare volebat. Itaque, ut filiae petitores falleret, statuit cum illis certamen facere: “si quadrigis victus fuero”, dixit, “filiam meam victori dabo; si autem vicero, petitor filiae mortem adibit”. Cum ei equi velocissimi essent, Oenomaus pro certo habebat se victurum esse. Illo (9. CERTAMINE) multi iuvenes mortui erant, cum Pelops eo pervenit. Ut Hippodamiae patrem falleret, a Myrtilo (3. AUXILIUM) petivit, qui Oenomai quadrigam regebat, eique dimidiam partem regni promisit. Cum Myrtilus Oenomai currus rotas rupisset, Pelops (2 VICTOR) fuit. Tamen, quia nolebat regnum cum Myrtilo dividere, illum necavit. Postea Hippodamiam in (8 PELOPONNESUM) duxit, ex qua tres filios habuit.

2. Leggi le seguenti affermazioni riferite al testo e barra la risposta esatta: vero o falso (6 punti).

1. Oenomaus ex Asterope filiam procreavit	V	F
2. Multi in matrimonium Hippodamiam petebant	V	F
3. Complures Hippodamiae petitores in exilium pulsi sunt	V	F
4. Myrtilus Pelopis auriga erat	V	F
5. Myrtilus prodidit Pelopem, quia eius dolum palam narravit	V	F
6. Pelops Oenomaum dolo vicit	V	F

3. Scegli la risposta esatta fra quelle proposte (8 punti).

1. Quis erat Oenomaus?

- a) Euaretis Acrisii filius
- b) Martis et Asteropes Atlantis filiae filius**
- c) Hippodamiae filius
- d) Iuvenis eximiae formae

2. Cur Oenomaus nemini Hippodamiam filiam in coniugium dabat?

- a) Quia Hippodamia virgo eximiae formae erat
- b) Quia complures eam in coniugium petebant
- c) Quia sibi responsum erat a genero mortem cavere**
- d) Quia nemo quadrigis eam vincere poterat

3. Cui Oenomaus constituit Hippodamiam in coniugium dare?

- a) Ei qui equos aquilone velociores habebat
- b) Ei qui secum quadrigis certavisset, victorque exisset**
- c) Ei qui eximiam formam Hippodamiae laudavisset
- d) Ei qui Myrtilo partem regni promittebat

4. Cur Pelops auxilium Myrtili petiit?

- a) Quod Oenomai crudelitatem timebat**
- b) Quod complures Hippodamiam in coniugium petierant
- c) Quod ipse Myrtilus auxilium dare volebat
- d) Quod Myrtilus ei regnum promiserat

5. Cur Myrtilus Pelopi auxilium dedit?
a) Quod multi iuvenes iam interfecti erant
b) Quod Pelops ei dimidium regni promisērat
c) Quod Pelops Tantali filius erat
d) Quod auriga regis erat

6. Cur Pelops noluit Myrtilo fidem praestare?
a) Quod eum crudelem putabat
b) Quod timebat ignominiam futuram
c) Quod Myrtilus fidem non servavērat
d) Quod Myrtilus Hippodamiam rapuērat

7. Quem finem Myrtilus in sorte habuit?
a) Myrtilus noluit Oenomaum adiuvere
b) Equi eum distraxērunt
c) Myrtilus in mare praecipitatus est
d) Myrtilo Hippodamia in coniugium data est

8. Quo Pelops Hippodamiam duxit?
a) In Peloponnesum
b) In mare Myrtoum
c) In patriam patris Oenomai
d) In patriam quod Hippalcum appellatur

4 Scegli la risposta esatta fra quelle proposte (8 punti)

1. r.2 **quam**:

- a. pronome relativo riferito a *Hippodamiam***
b. congiunzione subordinante
c. pronome relativo riferito a *formae*
d. pronome relativo riferito a *filiam*

2. r.3 **quod**:

- a. pronome relativo accusativo neutro singolare
b. pronome relativo nominativo neutro singolare
c. aggettivo interrogativo accusativo neutro singolare
d. congiunzione causale

3. r.4 **quadrigis**:

- a. ablativo plurale**
b. dativo plurale
c. accusativo plurale
d. genitivo singolare

4. r.4 **certavisset**:

- a. congiuntivo imperfetto attivo 3^a singolare
b. infinito perfetto attivo
c. congiuntivo piuccheperfetto attivo 3^a singolare
d. congiuntivo piuccheperfetto attivo 3^a plurale

5. r.7 **qui**:

- a. nesso relativo

b. pronome relativo riferito a eorum

c. pronome relativo riferito a capita

d. pronome relativo riferito a Pelops

6. r.10 **incitatis**:

a. participio perfetto dativo plurale

b. participio perfetto ablativo plurale

c. congiuntivo presente attivo 2[^]plurale

d. indicativo presente attivo 2[^]plurale

7. r.11 **sibi**:

a. pronome personale riferito a Myrtilo.

b. pronome riflessivo riferito a Pelops

c. pronome riflessivo riferito a victor

d. pronome personale riferito a Hippodamia

8. r.13 **in patriam**:

a. accusativo di fine

b. accusativo di moto a luogo

c. ablativo di stato in luogo

d. accusativo di moto per in luogo

5. Trasforma le forme verbali evidenziate inserendole nel nuovo contesto (4 punti).

A. r. 1 Oenomaus (...) **habuit in coniugio** Euareten

Euaretes in coniugio Oenomai HABITA EST

B. rr. 3-4 Cum complures eam **peterent in coniugium**

Quia complures eam PETEBANT in coniugium

C. r. 6 Multis interfectis, (...) (paenitēre eum coepit)

Postquam ab Oenomaο multi INTERFECTI SUNT/ERANT, (paenitēre eum coepit)

D. r. 10-11 Pelops (...) domum victor cum rediret

Dum Pelops domum victor REDIBAT/REDIT

6. Nel seguente brano, tratto dal seguito di quello analizzato, inserisci le parole mancanti, flettendole adeguatamente (6 punti).

Duo fratres, Thyestes et Atreus, ex Pelope et Hippodamia nati sunt. Thyestes cum Atrei uxore se iunxit, qua re frater eum in EXILIUM misit. Thyestes, qui vindictam cupiebat, nepotem suum Plisthenem, qui secum semper habuerat tamquam filium, ad Atreum misit. Atreus, cum nesciret Plisthenem FILIUM suum esse, eum necavit.

Thyestes oraculum audivit: si filia Pelopia filium haberet, ille Atreum vindicaret. Tunc Thyestes filiam suam violavit, ut ab eā ipse filium haberet eumque necaret. Pelopia autem, postquam puer natus est, eum occidere noluit et in silvā exposuit. Ibi pastores eum invenērunt et SERVAVĒRUNT. Interdum Atreus PAREM vindictam meditans, simulavit se velle cum fratre in gratiam redire. Thyestem ad se VOCAVIT et reditum fratris cenā celebravit. Thyestes secum infantes filios habebat; Atreus eos occidit et in mensā fratris tamquam CIBUM posuit.

7. Trasforma le forme verbali evidenziate inserendole nel nuovo contesto (6 punti).

A. r. 2-3 [Thyestes] fratris Atrei filium Plisthenem (...) ad Atreum **interficiendum** misit (interficio, -is, interfēci, interfectum, -ēre)

[Thyestes] fratris Atrei filium Plisthenem (...) ad Atreum misit ut eum INTERFICĒRET

B. r. 3-4: Quem Atreus **credens** fratris filium esse, imprudens filium suum occīdit

Quem cum Atreus CREDĒRET fratris filium esse, imprudens filium suum occīdit (**cum narrativo**)

C. r. 6 Quod cum **audivisset**, [Thyestes] filiam compressit

Quibus rebus AUDITIS, [Thyestes] filiam compressit

D. r. 6-7 Quem **inventum**, pastores caprae subdidērunt

Quem pastores caprae subdiderunt, postquam ab iis INVENTUS ERAT/EST

E. r. 8-9 Atreus (...), **cupiens** a Thyeste fratre suo iniurias exsēqui, in gratiam cum eo rediit

Atreus (...), quia CUPIEBAT a Thyeste fratre suo iniurias exsēqui, in gratiam cum eo rediit.

F. r. 8-9 Atreus (...) in gratiam cum eo **rediit**

Dicunt Atreum (...) in gratiam cum eo REDIRE/REDI(VI)SSE